

“El nacionalisme és de dreta o no és”

Ferran Villalonga (València, 1960), descendent de la nissaga burgesa que va impulsar els primers projectes de valencianisme polític, és, des del passat mes de setembre, director general de la Fundació Telefónica. Després d'una meteòrica carrera política en el PP que va aturar en sec, Villalonga arribà a aquest càrrec, des del qual gestiona els projectes socials i culturals de l'empresa més important de l'estat espanyol.

L any 1995, després d'una carrera diplomàtica que l'havia conduït per destinacions com Indonèsia, l'Iraq o l'Argentina, Ferran Villalonga entrava en la política com a conseller de Cultura valenciana amb el primer govern del PP. Un any després, s'incorporava a la primera administració de l'estat que presidia José María Aznar, un polític que coneixia des de feia anys. Villalonga seria del 1996 al 1999 secretari d'Estat per a la Cooperació Internacional i amb Iberoamèrica. Aquest darrer any, va eixir elegit diputat i, poc temps després, abandonava per sorpresa la política, un món en el qual se li havia augurat un futur brillant, per a incorporar-se a la Fundació Telefónica. Malgrat haver abandonat el primer front de la vida pública, Villalonga no es priva d'expressar les seues idees, algunes distants de les línies hegemòniques al seu partit, sobre la unitat de la llengua o sobre el valencianisme polític.

—Veig que té premsa valenciana damunt de la taula. No desconnecta del País Valencià?

—No en desconnecte mai. Sóc diplomàtic i he viscut molts anys a l'estranger, a l'Amèrica Llatina, a Àsia, a Europa, i sempre he estat molt connectat al país a través dels diaris i sempre a través de la literatura. Estic al corrent de les novetats, del que es publica. Habitualment, llegesc en català. Ara que estic a Espanya, tots els caps de setmana aprofito per anar-hi.

—El seu refugi és Ares del Maestrat. Com es viuen des d'allà els conflictes que es couen a la ciutat de València?

—Al Maestrat no es viuen, i a Castelló, tampoc. Castelló és diferent. La ciutat de València és conflictiva, però

tampoc no ho és tant. Aquesta conflictivitat forma part de la nostra idiosincràsia. A Castelló, les coses són més tranquil·les, no s'han viscut els problemes culturals que ha tingut València, ni la batalla de València, encara que sí que ha influït per a la recuperació de la nostra identitat, i també a Castelló açò s'ha notat. València és el cap i casal, i el país ha d'anar darrere de València. La capitalitat és molt important.

—Enyora la seua etapa en la política activa valenciana?

—Realment no. Vaig estar en un moment determinat, vaig complir el meu paper i això ja ha passat. De moment, estic fora de la política, però no se sap mai. Sóc diplomàtic, i com a tal sóc servidor públic i tinc un caire polític que em permet interpretar una realitat, perquè això no s'abandona mai. De moment, n'estic fora i no ho trobe a faltar. Jo he complert amb el paper que tenia en la política valenciana. No sé si està tot dit, però m'agrada treballar des de la societat civil, que és un altre vessant d'un país.

—De vegades, vostè ha comentat que en la seua època com a conseller de Cultura va treballar amb moltes pressions.

—Això passa sempre que ets polític, és normal i és necessari. La societat civil està per pressionar els polítics. La decisió política, al cap i a la fi, és un equilibri d'interessos, com ara els dels mitjans educatius, els professors o els sindicats. La seua tasca, entre d'altres, és la de pressionar el poder polític perquè faça coses en un sentit o en un altre. La qüestió és saber quins són els objectius polítics que s'han marcat i quina és la decisió més adient per a la comunitat. Les pressions són absolutament necessàries.

“No estic d'acord amb un reduccionisme cultural [...] La gent que escriu en valencià ha de tenir un àmbit més enllà de la nostra comunitat, que és el de la parla catalana”

En totes les conselleries que són de serveis públics, que estan molt a prop del ciutadà, es treballa amb pressions mediàtiques, de grups d'interessos o dels mateixos afectats.

—Hi havia també les pressions que venien d'algun dels entorns del Partit Popular.

—A mi, el president Zaplana em va deixar actuar molt lliurement. Les pressions venien sobretot de determinats grups, com vénen sempre. La qüestió és saber quin és l'interès general i quin és el grup més representatiu, separar el gra de la palla.

—Poc temps després de deixar vostè el càrrec per a ocupar la secretaria d'Estat de Cooperació Internacional i amb Iberoamèrica, es va arribar a l'acord de creació de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua. Després, s'han produït algunes decisions contradictòries, com l'aprovació del decret de mínims que elimina els autors no nascuts al País Valencià de l'ensenyament secundari.

—No estic d'acord amb un reduccionisme cultural. No estic d'acord amb el fet que no es declaren obligatoris autors tant en el tema de la llengua catalana com en el del castellà. Jo he estat sempre un defensor de la uni-

tat de la llengua, i també en el cas del castellà, per exemple. Fa dos anys, quan era secretari d'Estat, vaig proposar premiar les acadèmies de la llengua castellana a Amèrica Llatina per l'esforç que havien fet per mantenir la unitat de la llengua castellana. En aquest sentit, també vaig defensar en el seu moment la unitat de la llengua catalana. Està bé mantenir els particularismes, però és molt important també tendir cap a la unitat normativa de l'idioma. Açò implica reconèixer que hi ha una comunitat cultural, que no pas política, que afecta el món de l'edició i el món de l'ensenyament. La gent que escriu en valencià ha de tenir un àmbit més enllà del de la nostra comunitat, que és el de la parla catalana.

En el seu moment, jo no m'acabava de creure que una Acadèmia Valenciana de la Llengua solucionara el problema, però he vist que políticament ha estat una cosa interessant. Des del punt de vista gramatical, ja està tot dit, perquè la llengua està unificada i normativitzada. Una altra cosa és que es pugui triar sobre formes més particulars o més normatives. Jo crec que s'han d'aprendre les dues. La tasca de l'Acadèmia, en aquest sentit, ha estat bàsicament política, per tal de posar pau en un problema que no era tal. L'Acadèmia ha contribuït a la solució política d'un problema que era polític.

—Vostè sempre s'ha reclamat valencianista. Potser hi ha un valencianisme visceral al País Valencià que no es tradueix en les estructures dels partits?

—El cas del País Valencià o el cas de les Illes Balears no és el mateix que el de Catalunya. Nosaltres no tenim una tradició valencianista forta, com la tradició catalanista a Catalunya. Dins del Partit Popular o del partit socialista hi ha tendències més i menys nacionalistes. Per exemple, a les Balears tu pots trobar gent del Partit Popular com Cristòfol Soler i pots trobar-ne d'altres que estan en la línia menys connectada amb la realitat pròpia. Aquest fet es produeix per no tenir una tradició política en el nacionalisme arrelada en el segle passat,

com la té Catalunya, el País Basc o Galícia.

—Un avantpassat seu, Ignasi Villalonga, va ser un dels pioners que van intentar obrir aquesta via política. Va ser un projecte que no va reeixir.

—Hi ha partits nacionalistes al país de diferent caire que sí que representen un percentatge important de la població que vota. Després, també, els partits d'estructura estatal com el Partit Popular o el partit socialista han assumit absolutament postulats d'aquest nacionalisme polític, emmarcats en la Constitució i en el desenvolupament dels estatuts d'autonomia. Han fet seues gran part de les reivindicacions regionalistes i nacionalistes. El fet valencià està molt present en tots els partits polítics.

—El problema és que la burgesia no ha sentit mai la necessitat de crear una força política pròpia?

—Això és evident. Hi ha dues coses que no compartesc amb Joan Fuster. Una és l'asseveració que el País Valencià serà d'esquerra o no serà. Jo crec que el nacionalisme és de dreta o no és. Fonamentalment, està arrelat a la terra i està arrelat a la tradició, i la tradició és conservadora bàsicament. Un altre tema que no compartesc és el de les bandes de música. L'associacionisme musical al país és un fenomen integrador, vertebrador, que s'escampa i que abasta tot el país, des de Vinaròs fins a Oriola, amb el qual s'ha de comptar. Quasevol plantejament valencià ha de comptar amb les tradicions valencianes, siguen les falles o siguen les bandes de música, és a dir, el que és nostre i és propi. En aquest sentit, és veritat que la nostra burgesia tampoc no ha contribuït massa a la creació d'un sentiment de país, propi. Jo crec que les coses van canviant.

—En quin sentit?

—Cada dia hi ha més gent formada, educada. En la democràcia, el sentiment de país i valencià ha guanyat molt. Els valencians tenim una gran sort perquè no hem uniformat la nostra cultura, i per això al País Valencià la cultura popular és molt més rica que, per exemple, a Catalunya. No hem uniformat, no hem creat un ball

nacional ni hem creat un folklore nacional, i tenim de tot sense haver-ho uniformat com a Catalunya a començament del segle XX. Al País Valencià, les coses són més riques.

— Però no s'han posat en valor.

— Ara sí que es van posant en valor. El nostre país és un museu etnogràfic i de cultura popular impressionant. És molt més ric que Catalunya a hores d'ara perquè no s'ha produït aquest fenomen d'uniformació derivat del nacionalisme polític.

— Vostè ha denunciat en reiterades ocasions la idiosincràsia individualista valenciana que entrebanca la creació d'una consciència col·lectiva.

— Tot té avantatges i inconvenients. L'individualisme té elements negatius des del punt de vista col·lectiu, però en té de positius des del punt de vista de la creativitat. El país és un experiment de creació contínua des del punt de vista econòmic i cultural. Les empreses mitjanes, que són les que creen treball, són fonamentals en el país, i això es fa a través d'individualitats. En general, la gent de la Mediterrània és molt individualista.

— La manca de mentalitat col·lectiva pot fer perdre alguns trens, com per exemple, en les connexions que porten a Europa?

— El valencià sempre ha estat molt proeuropeu. Mentre els catalans predicaven el proteccionisme, nosaltres hem estat sempre partidaris del lliurecanvisme. La nostra economia és la més exportadora d'Espanya després de la de Catalunya. La indústria del joguet, la del calcer, la del moble, són indústries exportadores. El nostre país ha fet una aposta molt clara per l'estranger. Avui, dins de l'estat, el país és un dels territoris més actius des del punt de vista econòmic, dels que més miren cap a fora. Jo no crec que perdem trens. Tot el contrari.

— Les infraestructures de l'arc mediterrani estan molt endarrerides.

— Això és evident. El model que es desenvolupa ara en les infraestructures de tren és el radial. De tota manera, si comptem tot el que exportem els territoris de l'arc mediterrani, parlem de més del 60% de l'exportació

"Després de l'11 de setembre, l'Amèrica Llatina s'ha convertit en l'únic continent a banda d'Europa i dels Estats Units que és occident plenament, i, per tant, plenament confiable."

espanyola. És evident que en el futur, aquest passadís mediterrani haurà de fer-se amb alta velocitat. El transport de mercaderies s'haurà de garantir també amb alta velocitat perquè és l'eix exportador més important de tot l'estat. Això s'imposarà i jo crec que està previst.

— Amb la seua preparació, amb tots els càrrecs que ha ocupat, i amb la seua relació personal amb Aznar, sorprèn un poc que vostè interrompera la seua carrera política.

— Jo no sóc un polític professional. Jo sóc un diplomàtic amb vocació política com la que pot tenir qualsevol ciutadà, o potser una miqueta més, però ja vaig complir el meu paper amb sis anys a l'administració, que crec que és prou. M'agradava també veure el camp de joc des d'un altre vessant, que és el de la societat civil, i estic aprenent moltíssim des de l'empresa.

— El càrrec que ocupa ara és més tranquil?

— No estàs exposat a l'opinió pública en primera línia com ho fas des d'un càrrec polític, però és molt actiu també. Des d'una empresa es poden fer moltes coses, i sobretot en una fundació com és la de Telefónica, que té

un pressupost important i que té filials a l'Amèrica Llatina.

— En el càrrec que ocupa ara té molta relació amb l'Amèrica Llatina. També la va tenir com a secretari d'Estat i com a agregat cultural en l'ambaixada argentina. Vostè deu viure molt especialment tots els patiments que afecten ara l'Argentina.

— Malgrat que l'Amèrica Llatina i sobretot l'Argentina estiguen passant una crisi en aquests moments, jo sóc un devot partidari d'Amèrica Llatina per diverses raons. Després de l'11 de setembre s'ha convertit en l'únic continent a banda d'Europa i dels Estats Units que és occident plenament, i, per tant, plenament confiable. Amèrica Llatina és un territori molt vast, amb universitats, població ben formada i recursos naturals importants. Per tant, el futur d'Amèrica Llatina és brillant. Amèrica Llatina té problemes estructurals importants, com són un desequilibri en la distribució de la renda important i problemes de governabilitat i de consolidació de les estructures democràtiques que haurà de superar, però jo tinc moltíssima confiança en aquell continent.

Miquel Calvet